До перспектив подальшого дослідження належить вивчення категорії інформативності байки і тих прагмастилістичних засобів, якими інформативність байки насичується.

Література

Азнаурова Э. С. Прагматика текста различных функциональных стилей / Э. С. Азнаурова // Сб. Общественно-политический и научный текст как предмет обучения иностранным языкам. – М., 1987. – С. 3–29. *Арнольд И. В.* Стилистика. Современный английский язык. Учебник для вузов / Арнольд И. В. – 5-е изд. испр. и доп. – М.: Флинта, Наука. – 2002. – 384 с. *Арутюнова Н. Д.* Истоки, проблемы и категории прагматики / Н. Д. Арутюнова, Е. В. Падучева // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1985. – Вып. 16. – С. 3–42. *Гаибова М. Т.* Прагмалинвистический анализ художественного текста. – Баку: АГУ. – 1986. – 88 с. *Мукатаєва Я. В*. Прагматика дискурсу шванку: авторські мовленнєві стратегії / Я. В. Мукатаєва // Мова і культура. – Київ, 2008. – Випуск 10. – Т. 12. – С. 58–64. *Полюжин М. М*. Сучасні парадигми лінгвістичних досліджень // Проблеми романо – германської філології. – Ужгород, УДУ. - 1999. – 111 с. *Шевченко И. С*. Историческая динамика прагматики предложения. – Харьков, Константа, 1988. – 167 с. *Carlyle, T*.: English and American Fables. – Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG München, 1986. – 127 s. *Thurber, J*,: Fables for Our Time and Famous Poems. – NY: Harper & Row Publishers, 2008. – 128 p. http:/en.wikipedia.org/wiki/AmbroseBierce/FantasticFables,2007.

ПІНЯЖИНА О.В.
(*Запорізький нац. ун-т*)

ЕМОЦІЙНІСТЬ ТА ЗАСОБИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

У останні десятиліття емоційні переживання людини стоять в центрі вивчення багатьох наукових дисциплін. Одне з пріоритетних завдань лінгвістики емоцій полягає у вивченні емоційної картини світу, основним і визначаючим фрагментом якої є емоції людини.

Об’єктом роботи являються тексти з художніх творів сучасних німецьких авторів, а **предметом** – фонетичні засоби, які відображають емотивність. Цій темі присвячені праці таких вчених, як У. А. Артемов, Ч.Дарвін, У.Джеймс і К.Ланге, Ліндслі, Енгельс, П.К. Анохін, П.В. Симонов, П. Єкман та інші.

Актуальність такої розвідки визначається недостатністю робіт з цієї тематики, інтересом емоційного стану людини та лінгвістичних засобів її прояву.

Емоції були об’єктом дослідження різних наук, тому це поняття має багато тлумачень. Наприклад, в психології – це загальна активна форма переживання організмом своєї життєдіяльності[17], в філософії – це вираження психічних процесів, які проявляються в людських обличчях і показують відношення людини до оточуючого світу[18], в фізіології – це діяльність підкоркових нервових центрів – гіпоталамусу, лімбічної системи, ретикулярної формації [Трофімов 2001, с. 328-330]; в лінгвістиці – це особливий стан суб’єктивних психологічних станів, які відображаються у формі переживань, відчуття приємного чи неприємного, відношення до світу і людей[19]. Ми поділяємо думку Бичко про те, що емоції – це особлива, своєрідна форма пізнання і віддзеркалення дійсності, оскільки в них людина виступає одночасно і об'єктом, і суб'єктом пізнання, вони пов'язані з потребами людини, які є в основі мотивів його комунікативної діяльності [Бичко І.В. 1991, с. 344-348].

Психологічна і психолінгвістична науки націлені, перш за все, на дослідження функцій емоцій в діяльності людини. Не дивлячись на чіткість наукових позицій, стан вивчення психології емоцій, думка самих психологів залишається украй

незадовільною. Дотепер не вирішене завдання побудови цілісної, багаторівневої психологічної теорії емоцій [Максименко 2004, с. 193-197]. Це створює певні труднощі для лінгвістів, що звертаються до проблем мовного забезпечення емоцій. Одна з них - різноманітність класифікацій емоцій. Б.І. Додонов затверджує навіть, що універсальну класифікацію емоцій створити взагалі неможливо і класифікація, що добре служила для вирішення одного круга завдань, неминуче повинна бути замінена іншою при вирішенні іншого кола завдань [Додонов 1987, с. 132]. Достатньо складними являються і процеси позначення емоцій [Дубравська Д.М. 2001, с. 216-217].

Потребово-інформаційна теорія П.В. Симонова ґрунтується на тому, що емоції вищих тварин і людини визначаються, з одного боку, якою-небудь актуальною потребою (з урахуванням її якості і величини), а з іншого, - оцінкою на основі філогенетичного і індивідуального досвіду, можливості її задоволення.

Згідно із нейрокультурною теорією емоцій П. Єкмана, експресивні прояви шести основних (базисних) емоцій (гніву - Das kann doch nicht sein. [Wünsch 1974, s. 90]; страху - Nein, nein, woher sollte ich denn? [Wünsch 1974, s. 89]; суму - Es tut mir leid; подиву - Ist sie auch in der Leitung? [Wünsch 1974, s. 104]; відрази - Wir wollen deine Meinung nicht hören [Wünsch 1974, s. 92]; щастя - Ich kenne euch! [Wünsch 1974, s. 105]) є універсальними і практично не чутливими до впливу факторів середовища [Кокун 2006, с. 62-64].

Відповідно різноманітності типологій можна виділити ряд функцій емоцій: вираз відчуттів волі, без елементів якої не мислима ніяка життєва комунікація, аппелятивна, спрямована на слухаючого, експресивна можливість ідентифікувати особу повідомляючого, що належить до тієї або іншої суспільної групи, экспликативна, але найголовнішою є комунікативна.

Мова має комунікаційну функцію, що дає змогу вираження емоцій за допомогою фонетичних засобів. Саме завдяки мові люди можуть розуміти один одного і здатні щось повідомляти [Сакиева 1991, с. 18]. При розвитку мовної функції у людини необхідно розрізняти розвиток сенсорної мови (розуміння) і розвиток експресивної мови (здатність говорити) [Крылов 1999, с. 62-63]. Одним із основних фонетичних засобів вираження емотивності є інтонація, компонентами якої являються мелодика, тембр, пауза, ритм та ін.

Інтонація – це рух, зміна, динаміка тону, що супроводжує висловлювання, ритміко-мелодійний малюнок мовлення [Ursula Stötzer 1975, s. 15]. Інтонація сигналізує: як розмова розділена, чи закінчена вимова, чи це є питання, які слова знаходяться під наголосом [Eberhard Stock 1972, s. 6]. Основна функція інтонації полягає у виразі відчуттів волі, без елементів якої не мислима ніяка життєва комунікація. В інтонації слід розрізняти два аспекти: один можна назвати комунікативним, оскільки інтонація повідомляє, чи вислів закінчений або незакінчений, чи містить воно питання, відповідь і т.п. В інтонації є певна емоція, яка завжди відображає емоційний стан повідомляючого, а іноді і його намір (втім, не завжди усвідомлюване їм) певним чином впливати на слухаючого [Козьмин О.Г. 1990, с. 70].

Інтонація складається з декількох компонентів: частоти основного тону голосу (висотний або мелодійний компонент), інтенсивності (динамічний компонент), тривалості або темпу (часовий, темпоральний компонент), паузи, тембру. Всі компоненти інтонації, окрім паузи, обов'язково присутні у вислові [Essen 1964, S. 10-14].

Через подальшу перспективу подальшогодослідження теми емотивнсті, в цій статті ми будемо досліджувати лише мелодику. Мелодика використовується як

найважливіший інтонаційний засіб в різних мовах, в межах однієї мови мелодика обслуговує різні функції інтонації [Rausch R. 1988, s.130].

Зимня визначає, що мелодичний компонент виключається з просодичної структури слова, тому що є, на думку дослідників, фразопросодичним параметром [Зимняя 1961, с. 1-19]. Основою артикуляції відмінностей звуків по висоті, які у фонетиці часто називають мелодійними, є різна швидкість коливання голосових зв'язок [Лисенко 1964, с.51].

Характерна для мови картина зміни основного тону, звільнена від сегментних і позиційних впливів, яку називатимемо мелодійним контуром, має складну структуру. Згідно останнім дослідженням, в ній можуть бути виділені основна, або базисна, складова, що характеризує мовну одиницю (синтагму або вислів) в цілому, і мелодійні конфігурації, відповідні складовим мовної одиниці елементам – словам. Особливо виділяється конфігурація, співпадаюча з останнім знаменним словом (термінальний тон) і з найбільш важливим по сенсу і найбільш виділеним фонетично словом (інтонаційний центр).

Умовні знаки для позначення мелодики: ↑- підвищення голосу; ↓- зниження голосу; → - незакінчена мова.

Наприклад, прояв злості: Hilf mir! (↑ ↓); Nein, es stimmt nicht. (↑, ↓ ↑) [Wünsch 1974, s. 99]; Das ist meine Sache! [Wünsch 1974, s. 109] (↓ ↑ ↓); Du bist ein Esel [Wünsch 1974, s. 107]! (↓↑); Ich bin Student (nicht Schülerin) [Wünsch 1974, s. 85]. (↑↓, ↑↓). Страх: Was mich angeht… (↑→); Aber ich… (↓→); Aber wie ich sehe… [Wünsch 1974, s. 87] (↓→).

Не дивлячись на те, що фонетичні засоби вже досить добре досліджені, засоби реалізації емоцій розглянуті недостатньо, що дає перспективу ізучити цю тему у наступній статті ще глибше.

Література

Бичко І.Б., Осічнюк Ю.В., Табачковський В.Г. та ін. Філософія. Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1991. - 456 с. *Додонов* Б.И. В мире эмоций. – К.: 1987. – 355 с. *Дубравська* Д.М. Основи психології: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2001. - 280 с. *Зимняя* И.А. К вопросу о восприятии речи. Автореф. канд. дис.- М., 1961. - 13 с. *Козьмин* О.Г., Богомазова Т.С., Хицко Л.И. Теоретическая фонетика немецкого языка: Учеб. для ин-тов и фак-тов иностр. языка.- М.: Высш. школа, 1990. - 223 с. *Кокун* О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник.- К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 184 с. *Крилов* А.А. Психология. Учебник..- М.: Проспект, 1999. - 524 с. *Лисенко* Є.І. Вступний фонетико-графічний курс німецької мови. Радянська школа.- К.: Центр навчальної літератури, 1964. - 101 с. *Максименко* С.Д., Зайчук В.О., Клименко В.В., Папуча М.В., Соловієнко В.О. Підручник. Загальна психологія. Друге видання, перероблене і доповнене. – В.: Нова книга, 2004. – 704 с. *Сакиева* Р.С. Нем. язык: Эмоциональная речь. Учебн. пособие.- М.: Высш. школа, 1991. - 192 с. *Трофімов* Ю.Л., Рибалка В.В., Гончарук П.А. та ін./за ред. Трофімова Ю.Л. Психологія: Підручник - 3-тє вид., стереотип. - К.: Либідь, 2001. - 560 с. *Eberhard* Stock und Christina Zacharias. Deutsche Satzintonation.- Leipzig: Enzyklopädie, 1972. - 36 s. *Essen* O. Von Grundzüge der hochdeutschen Satzintonation.- Ratingen/Düsseldorf, 1964. – 448 s. *Rausch* R., Rausch I. Deutsche Phonetik für Ausländer: Ein Lehr- Übungsbuch. Leipzig, 1988. - 404 s. *Ursula* Stötzer. Deutsche Phonetik. Deutsche Satzakzentuierung und Intonation. Leipzig: Enzyklopedie, 1975. - 495 s. *Wünsch* K. Jonny unterm Regenbogen. – Berlin: Verlag Neues Leben Berlin, 1974. – 235 s. http://www.sunhome.ru/psychology/1319/p1, http://nounivers.narod.ru/gmf/emot.htm 19. http://il.rsuh.ru/lib/emotions/01.pdf.